

Kansrijke beroepen: Groningen

Waar is de arbeidsmarkt krap?

24 november 2015

werken aan perspectief

Inhoudsopgave

1.	Zicht op krapte helpt mismatch op (regionale) arbeidsmarkt verkleinen	2
2.	Aanpak: onderbouwing door cijfers en arbeidsmarkt-professionals	2
3.	Krapteberoepen in Groningen	3
4.	Goede kansen op werk of omscholing in krapteberoepen	6
Colofon		8

1. Zicht op krapte helpt mismatch op (regionale) arbeidsmarkt verkleinen

Nu de economie aantrekt, ontstaan er ook weer nieuwe kansen op werk. De kans op werk verschilt echter van beroep tot beroep. Zo zijn er op dit moment aan de ene kant nog steeds grote groepen werklozen die moeilijk aan het werk komen, terwijl sommige werkgevers juist kampen met moeilijk vervulbare vacatures voor bepaalde beroepen. Ook de komende tijd zal de werkgelegenheid in sommige sectoren en beroepsgroepen afnemen, terwijl andere sectoren zich zorgen maken over toenemende tekorten aan personeel in bepaalde beroepen.

Voor een goed draaiende economie en arbeidsmarkt is het belangrijk dit soort mismatches zoveel mogelijk te voorkomen. Het in beeld brengen van beroepen met een krappe arbeidsmarkt, ofwel moeilijk vervulbare vacatures, kan hierbij helpen. Het afgelopen jaar heeft de afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies (AMI) van UWV twee keer een overzicht uitgebracht van beroepen met een krappe arbeidsmarkt. De laatste publicatie dateert van 6 februari 2015: *'Welke beroepen bieden kansen? Overzicht van krapte- en overschotberoepen'*¹. De overzichten zijn bedoeld om input te geven voor arbeidsmarktbeleid en de uitvoering daarvan. De publicatie schetst een landelijk beeld van krapte- en overschotberoepen, opgesteld aan de hand van cijfers van UWV en feedback van arbeidsmarktprofessionals.

Er blijkt bij regionale arbeidsmarktpartijen grote behoefte aan een regionale verbijzondering van krapteberoepen. Daarom is in een 6-tal pilots sinds maart 2015 gewerkt aan een regionalisering van de landelijke lijst met krapteberoepen. Deze notitie bevat een lijst met krapteberoepen voor de regio Groningen². Het gaat om de huidige arbeidsmarktsituatie. Prognoses over regionale tekorten in de komende jaren zijn op dit moment nog lastig in beeld te brengen.

2. Aanpak: onderbouwing door cijfers en arbeidsmarkt-professionals

Het benoemen van krapteberoepen is geen exacte wetenschap. Het overzicht is tot stand gekomen door het naast elkaar leggen van beschikbaar cijfermateriaal over vacatures en geregistreerde werkzoekenden bij UWV en een analyse van (vaak sectorale) arbeidsmarktrapporten. Op basis van deze data is een eerste groslijst gemaakt.

De groslijst is vervolgens voorgelegd aan arbeidsmarktprofessionals in de regio met de vraag of zij inderdaad zien dat vacatures voor de genoemde beroepen moeilijk vervulbaar zijn. Benaderd zijn onder andere: werkgeversservicepunten, regionale vertegenwoordigers van O&O-fondsen, uitzendbureaus, recruiters, onderwijsinstellingen, topsectoren, onderzoeksinstituten, werkgeversverenigingen en individuele werkgevers in verschillende sectoren³.

De experts hebben feedback gegeven op de groslijst en konden suggesties doen over beroepen die in hun visie ook krapte vertonen. De uiteindelijke notitie is dus tot stand gekomen in nauwe afstemming met regionale arbeidsmarktprofessionals, waarbij de input vanuit de diverse bronnen zorgvuldig is afgewogen. Hier past een woord van dank aan de vaak zeer bereidwillige medewerking van genoemde partijen; zonder hen was het niet mogelijk geweest dit overzicht te maken⁴. Een uitgebreide verantwoording is opgenomen in een aparte verantwoordingsnotitie⁵.

De notitie geeft hiermee een zo onderbouwd mogelijk overzicht van krapteberoepen voor de regio Groningen: de beschikbare arbeidsmarktgegevens geven duidelijke indicaties van krapte en meerdere arbeidsmarktprofessionals bevestigen dat vacatures voor de genoemde beroepen moeilijk vervulbaar zijn in de regio. Dat betekent niet dat alle werkgevers in de regio daadwerkelijk knelpunten zullen ervaren bij de vacaturevervulling. We weten in ieder geval dat dit wel regelmatig het geval is.

Het is daarnaast nog steeds mogelijk dat er buiten deze lijst beroepen zijn met een krappe arbeidsmarkt. Deze zijn met de gehanteerde methode echter niet in beeld gekomen, of waren lastig te onderbouwen. Hierbij kan het bijvoorbeeld gaan om hele kleine beroepsgroepen. Soms ook was er uit de feedback geen eenduidig beeld af te leiden. In dat geval is het beroep niet opgenomen in de notitie.

¹ Te vinden op: https://www.werk.nl/werk_nl/arbeidsmarktinformatie/sector-beroep/beroep/kansrijk

² De andere pilotregio's zijn Twente, Zuid Limburg, Haaglanden, Groot-Amsterdam en Zaanstreek-Waterland.

³ Het grootste deel van de groslijst betrof mogelijke krapteberoepen op landelijk niveau, omdat de mogelijkheden om regionaal uit te splitsen op basis van cijfers beperkt zijn. Wel is op indicatieve basis gekeken of er aanvullend op regionaal niveau nog mogelijke krapteberoepen zijn te identificeren.

⁴ Een speciaal woord van dank gaat uit naar landelijke organisaties als de mbo-raad, Randstad Groep en USG die bereid waren de regionale lijsten uit te zetten onder hun vestigingen/roc's in de betreffende regio's. CENTERdata, USG en ITS hebben bovendien eigen materiaal beschikbaar gesteld, wat gebruikt is als extra check.

⁵ Kansrijke beroepen: methodiek. Totstandkoming regionale overzichten met krapteberoepen. September 2015.

3. Krapteberoepen in Groningen

De schema's hierna geven per richting een overzicht van krapteberoepen in de regio Groningen. Voor deze beroepen is er naar verhouding veel vraag (vacatures) in relatie tot het beschikbare aanbod (werkzoekenden). Dit maakt het lastig voor werkgevers om vacatures te vervullen. Mogelijk is er zelfs sprake van tekorten. De krapte doet zich met name voor bij beroepen op middelbaar niveau en hoger. Op de lagere niveaus zijn er hooguit enkele krapteberoepen gevonden.

De werkgelegenheidsstructuur is van invloed op de krapteberoepen in deze notitie. Groningen is een regio met relatief veel werkgelegenheid in de collectieve sectoren zorg & welzijn, onderwijs en openbaar bestuur en in detailhandel en industrie. Ook de zakelijke dienstverlening biedt veel werkgelegenheid, maar deze sector is ondervertegenwoordigd in vergelijking met het landelijk gemiddelde. Daarnaast zijn de financiële sector, landbouw, ICT, vervoer en opslag en groothandel ondervertegenwoordigd in de regionale werkgelegenheid. Een uitgebreide analyse van werkgelegenheidsstructuur en verwachte ontwikkelingen daarin is opgenomen in de jaarlijkse uitgave Regio in Beeld Groningen.⁶ Daarin wordt ook een doorkijk gegeven naar 2015-2016.

Krapteberoepen in Groningen: TECHNIEK/INDUSTRIE/BOUW

lager beroepsniveau

steigermaker/-bouwer industrie (met steigerpas)

asbestsaneerder met certificaat deskundig asbest verwijderaar (dat)/deskundig toezichthouder asbestsloop (dta)

middelbaar beroepsniveau

kabellasser datacommunicatie/monteur glasvezelkabels

cnc-metaalbuiger/-snijder

(voorman) constructiebankwerker, scheepsbouwer

gespecialiseerd/gecertificeerd lasser (o.a. RVS)

cnc-verspaner, -draaier, -frezer (inclusief programmeren)

monteur elektro/elektronica/elektriciteitsnetten/elektrische installaties/zonnepanelen/windmolenparken

meet- en regeltechnicus, monteur meet- en regeltechniek

monteur koeltechniek, luchtbehandeling (met STEK-diploma)

monteur/-loodgieter dakwerk, sanitair, verwarming, gas- en waterleiding (installatie en/of onderhoud)

onderhoudsmonteur/inbedrijfsteller installaties/machines/all round monteur werktuigbouw

(eerste) pijpfitter industriële montage

huisschilder/onderhoudsschilder

bouw-/betontimmerman (allround en leerling), monteur systeembouw/plafonds/panelen, afbouw timmerlieden

voeger/metselaar/tegelzetter/stukadoor

operator AOT (allround operationeel technicus)

technisch calculator (-werkvoorbereider) elektrotechniek, werktuigbouw, bouwnijverheid

(tekenaar-)werkvoorbereider werktuigbouw/machines/gereedschappen, bouwnijverheid

(tekenaar-)constructeur werktuigbouw, 3D-technieken

technisch-commercieel personeel (inkopers/verkopers/accountmanagers technische producten)

hoger beroepsniveau

ontwerper-constructeur werktuigbouw (cadmatix, nupas)

projectleider werktuigbouw/maintenance engineer

ontwerper elektrotechnische installaties/elektronica

ontwerper industriële automatisering/PLC-programmeur

projectleider elektrotechniek

wetenschappelijk beroepsniveau

proces technolog, productontwikkelaar procesindustrie

specialist-leidinggevende afdeling R&D/productontwikkeling

De grootste lijst met krapteberoepen bevindt zich in de richting techniek. Er is sprake van krapte op verschillende niveaus:

⁶ Te vinden op: https://www.werk.nl/werk_nl/arbeidsmarktinformatie/publicaties/publicaties-over-regios/regio-in-beeld. Deze publicatie verschijnt één keer per jaar. Medio oktober 2015 wordt Regio in Beeld 2015 gepubliceerd.

- Zo zijn er bij enkele beroepen op lager niveau moeilijk vervulbare vacatures. Daarbij gaat het om steigerbouwers en asbestsaneerders. Vaak staan deze vacatures open voor mensen met een vmbo-diploma. Wel moet met dan in het bezit zijn van bepaalde certificaten (VCA, steigerpas of DAV-/DTA-diploma)
- In de techniek zijn er regelmatig moeilijk te vervullen vacatures voor uitvoerende technische functies op middelbaar niveau. Er zijn tekorten aan bijvoorbeeld cnc-verspaners, gespecialiseerde lassers, verschillende soorten monteurs en meet- en regeltechnici. Soms staan deze beroepen open voor mensen met een opleiding op mbo-niveau 2, maar vaker is niveau 3 of 4 een vereiste.
- Opvallend zijn ook de bouwberoepen op de lijst: schilders, timmermannen, metselaars, monteurs systeembouw. De afgelopen jaren zijn er door de crisis in de bouw veel bouwvakkers werkloos geworden. Inmiddels komt er vanuit de sector het signaal dat de werkzoekendenbestanden met goed opgeleide vakkrachten voor de bouw lijken op te drogen: er staan nog wel mensen ingeschreven als werkzoekende maar die zijn vaak toch al aan het werk (bv. als zzp'er, soms ook in een andere sector)
- Daarnaast gaat het om technisch kaderpersoneel (staf): soms op mbo-4 niveau, maar vaak op hoger of wetenschappelijk niveau. Het gaat dan bijvoorbeeld om calculators, ontwerper/constructeurs werktuigbouw, projectleiders elektrotechniek of ontwerpers industriële automatisering.

Veel van de genoemde technische beroepen bevinden zich in de industriële sector. In vergelijking met andere regio's is de industrie oververtegenwoordigd in Groningen (11 procent van de werkgelegenheid in Groningen, 10 procent van de landelijke werkgelegenheid). Maar een belangrijk deel van de technische werkgelegenheid bevindt zich ook bij (gespecialiseerde) technische dienstverleners uit de regio, met name de beroepen op hogere niveaus.

Krapteberoepen in Groningen: ICT

hoger beroepsniveau

developer-programmeur dot.net, java, C, C#, PHP, webdeveloper

testdeveloper

security-specialist

wetenschappelijk beroepsniveau

architect technische infrastructuur, datawarehouse ontwikkelaar

Ook in de ICT zijn er de nodige moeilijk vervulbare vacatures op de hogere beroepsniveaus. Met name developers/programmeurs voor specifieke talen (bijvoorbeeld dot.net, java, C#, PHP) zijn moeilijk te vinden. Daarnaast is het lastig om security-specialisten, testdevelopers of IT-architecten te vinden. De vereiste kennis in de ICT is vaak heel specifiek en moet up-to-date zijn. Wat dit betreft tekent zich in de ICT een duidelijke mismatch af: veel werkzoekenden zijn middelbaar opgeleid of hebben een verouderde opleiding of ervaring. Daarnaast is er in toenemende mate ook behoefte aan mensen met inzicht in bedrijfsprocessen en communicatieve vaardigheden, die klantwensen kunnen vertalen naar ICT. In het algemeen is het onderscheid tussen hoger en wetenschappelijk niveau ook niet altijd goed te maken.

Krapteberoepen in Groningen: ZORG

hoger beroepsniveau

verpleegkundige HBO

wetenschappelijk beroepsniveau

specifieke medisch specialisten (o.a. specialist ouderengeneeskunde/verpleeghuisarts, klinisch geriater, arts verstandelijk gehandicapten, maag-darm-leverarts)

psychiater

De zorg heeft op dit moment te maken met banenkrimp. De kwetsbare groepen bevinden zich op de laagste beroepsniveaus (bijvoorbeeld helpenden of schoonmakers). Hier is sprake van personeelsoverschotten. Tegelijkertijd zijn er in Groningen op de hogere niveaus juist functies die moeilijk zijn te vervullen, bijvoorbeeld hbo-verpleegkundigen en specifieke medisch specialisten (bijvoorbeeld specialist ouderengeneeskunde, geriater, maag-darm-leverarts, arts verstandelijk gehandicapten).

Krapteberoepen in Groningen: FINANCIËEL/ECONOMISCH/ADMINISTRATIEF

middelbaar beroepsniveau

callcenteragent, medewerker klantenservice, promotiemedewerker

hoger beroepsniveau

assistent-accountant

wetenschappelijk beroepsniveau

registeraccountant/manager accountantskantoor

senior-businesscontroller

Ook in de financiële richting lijkt er met name sprake van moeilijk vervulbare vacatures op hoger en wetenschappelijk niveau. Zo zijn assistent-accountants en register-accountants moeilijk te vinden in de regio. In de meer economisch-administratieve richting is het vooral lastig om bijvoorbeeld callcenteragents, medewerkers klantenservice of promotiemedewerkers te vinden. Er zijn regelmatig vacatures en er worden hoge eisen gesteld aan aan communicatieve en commerciële vaardigheden (een flink deel slaagt niet voor het assessment), terwijl de mensen die hiervoor in aanmerking komen de verdiensten en de eisen aan flexibiliteit niet altijd aantrekkelijk vinden.

Krapteberoepen in Groningen: ONDERWIJS

hoger beroepsniveau

2e graadsdocent VO exacte vakken en specifieke talen (mn engels en Duits)

mbo-docenten techniek (processtechniek, elektro, zeevaart, metaal), ICT en vreemde talen mbo (m.n. NL's, Duits)

wetenschappelijk beroepsniveau

1e graadsdocent VO wiskunde en exacte vakken, talen

In het onderwijs zijn vooral docenten exacte vakken moeilijk te vinden (natuurkunde, scheikunde, wiskunde). Dit geldt ook voor docenten talen (met name engels en Duits). In het mbo zijn met name bevoegde docenten voor technische vakken (bv. processtechniek, elektro of metaal), ICT, Nederlands en Duits moeilijk te vinden. Aangegeven wordt dat het vooral ontbreekt aan jonge docenten. Er zijn wel mensen uit het bedrijfsleven met specifieke kennis van techniek of ICT maar die beschikken vaak (nog) niet over een lesbevoegdheid. De meeste vacatures zijn er in het voorjaar, als scholen gaan werven voor het nieuwe schooljaar.

Krapteberoepen in Groningen: TRANSPORT EN LOGISTIEK

middelbaar beroepsniveau

planner wegtransport

Daarnaast zijn vacatures voor transportplanner moeilijk te vervullen. Dit is een verantwoordelijke functie, die vraagt om overzicht, flexibiliteit en stressbestendigheid; het gaat immers om een zo efficiënt mogelijke inzet van mensen en materieel. Bovendien is er vaak bedrijfsspecifieke kennis noodzakelijk: overstappen van het ene naar het andere bedrijf is dus niet zo maar mogelijk. Deze functie ligt eigenlijk op de grens tussen mbo- en hbo-niveau.

Krapteberoepen in Groningen: VEILIGHEID

middelbaar beroepsniveau

beveiligers (mbo 2)

Tot voor kort was er (landelijk gezien) sprake van een ruim aanbod van beveiligers. In de arbeidsmarktregio Groningen worden sinds kort wel knelpunten ervaren in de werving van gediplomeerde beveiligers. De fors toegenomen toestroom van vluchtelingen sinds medio 2015 wordt voor een belangrijk deel opgevangen in asielzoekerscentra in Noord-Nederland. Daarbij komt dat een groot deel van de vluchtelingen zich in eerste instantie meldt bij de centrale ontvangstlocatie in Ter Apel. Knelpunt is het vinden van kandidaten met een afgeronde opleiding MBO-2 beveiliging en minimaal een jaar werkervaring.

Tenslotte wordt opgemerkt dat het moeilijk is om hoveniers te vinden. Hierbij is wel sprake van seizoensinvloeden: vacatures doen zich hier vooral voor in het voorjaar.

4. Goede kansen op werk of omscholing in krapteberoepen

Deze notitie biedt zinvolle informatie voor diverse arbeidsmarktpartijen in de regio. Denk hierbij aan: werkgeversservicepunt, gemeenten, provincie, samenwerkingsverbanden, brancheorganisaties en onderwijs. Het maakt immers concreet voor welke concrete beroepen er relatief weinig geschikt aanbod beschikbaar is. Voor werkzoekenden liggen er in deze beroepen kansen op werk. Deze notitie vormt daarmee een bruikbaar uitgangspunt voor bijvoorbeeld omscholingsprojecten in het kader van van-werk-naar-werk of van-werkloosheid-naar-werk, maar bijvoorbeeld ook voor advisering aan werkzoekenden of scholieren/studenten. Het gaat vaak om beroepen waarvoor een gerichte opleiding is vereist. Niet iedereen is dus zomaar geschikt of geschikt te maken voor deze beroepen:

- Met name voor werkzoekenden en met werkloosheid bedreigde werknemers met een enigszins vergelijkbare achtergrond zijn er goede mogelijkheden om direct, of na een relatief korte scholing, aan de slag te gaan in deze beroepen. De technische beroepen op middelbaar niveau lenen zich waarschijnlijk het best voor gerichte omscholingstrajecten. Zo stonden er bijvoorbeeld in augustus 2015 in de regio Groningen 5.500 mensen met een technische opleiding op mbo-niveau ingeschreven als niet-werkend werkzoekende (waarvan 2.000 WW'ers). Hieronder bevindt zich ongetwijfeld geschikt potentieel voor korte omscholingen naar de technische krapteberoepen uit deze notitie.
- Meer in het algemeen zien mensen die bijvoorbeeld vanwege de crisis of bezuinigingen op zoek moeten naar ander werk en scholing willen volgen met deze lijst waar de beste arbeidsmarktkansen liggen. Hoewel dit niet voor iedereen een aantrekkelijke of haalbare optie is, liggen hier wel degelijk kansen voor bijvoorbeeld mensen die het verlies van een baan juist willen aangrijpen voor een carrièreswitch. Een transitievergoeding kunnen zij aanwenden voor de kosten van de scholing.
- De krapteberoepen in deze notitie vergen een behoorlijke opleiding op mbo-, hbo- of universitair niveau. Bij het maken van het landelijke overzicht bleek dat de meeste beroepen waarvoor op dit moment krapte bestaat ook de komende jaren krapte zullen blijven vertonen. Daarmee is het overzicht ook goed te gebruiken door decanen bij de studiekeuzevoorlichting aan jongeren. Juist mensen aan het begin van hun studieloopbaan zijn gebaat bij een zo helder mogelijk beeld van baankansen in de toekomst. Het overzicht laat zien dat het hier gaat om hele specifieke segmenten op de arbeidsmarkt. In die segmenten is de kans op werk na afronding van de studie dus waarschijnlijk goed.

Al met al kan het overzicht in deze notitie een goed startpunt zijn voor regionale acties:

- Een analyse in hoeverre er voor de genoemde beroepen geschikte – of schoolbare – werkzoekenden bij UWV (of gemeenten) staan ingeschreven.
- Afspraken met werkgevers over de wijze waarop geschikte werkzoekenden zo snel mogelijk na inschrijving in beeld cq. in contact kunnen worden gebracht bij werkgevers.
- Inventariseren of werkgevers of branches met moeilijk vervulbare vacatures willen investeren in scholingsarrangementen, en in welke omvang.
- Verkennen met werkgevers of de genoemde beroepen ook de komende jaren waarschijnlijk nog krapte blijven vertonen cq. of er daarnaast andere krapteberoepen (bij)komen.
- Benoemen van speerpuntsectoren of –beroepen in het marktwerkingplan van het werkgeversservicepunt en de regionale werkbedrijven.
- Adviseren aan werkzoekenden die zich willen omscholen (en bijvoorbeeld de beschikking hebben over een transitievergoeding).
- Voorlichten van decanen op scholen over de krapteberoepen in de regio, zodat die het kunnen meenemen in hun studie- en beroepskeuzevoorlichting.

Tenslotte

Deze notitie geeft geen indicaties over de omvang van de vacaturemarkt of tekorten. Omdat er gekeken is naar een behoorlijk gedetailleerd beroepsniveau, zijn er geen eenduidige cijfers beschikbaar over vraag en aanbod in de betreffende beroepen. De overzichten bieden vooral een bruikbaar startpunt om in gesprek te gaan met werkgevers, onder meer over de omvang van de vraag en de bereidheid om te investeren in scholing. Wel is duidelijk dat het in sommige gevallen gaat om relatief kleine aantallen vacatures. Daarmee biedt het overzicht goede input voor mogelijke scholingsprojecten, maar niet per se op grote schaal. Juist kleinschalige scholingsprojecten bieden overigens goede mogelijkheden om een zorgvuldige selectie van geschikte kandidaten te organiseren. Deze selectie blijkt een belangrijke randvoorwaarde voor succes.

Het identificeren van krapteberoepen is één van de manieren om zicht te krijgen op de kansen op de arbeidsmarkt. Voor veel werkzoekenden of met werkloosheid bedreigden zal de overstap naar de genoemde beroepen, ook na scholing, echter te groot zijn. Werkzoekenden stappen in het algemeen gemakkelijker over naar 'aanpalende' (of inhoudelijk vergelijkbare) beroepen waar zich geen tekorten voordoen, maar mogelijk wel veel baanopeningen zijn. Dit verschilt uiteraard van geval tot geval. De afdeling Arbeidsmarktinformatie van UWV investeert in 2015 ook in het in beeld brengen van veel voorkomende overstapberoepen. Daarnaast is, ten behoeve van de derde tranche sectorplannen, een pagina geopend op werk.nl, die verwijst naar relevante arbeidsmarktinformatiebronnen over de kans op werk van beroepen en opleidingen⁷.

⁷ Zie hiervoor https://www.werk.nl/werk_nl/werkgever/meerweten/sectorplannen/kansrijke-beroepen

Colofon

Uitgave

UWV Afdeling Arbeidsmarktinformatie en –advies

Inlichtingen

06-20611890, erik.oosterveld@uwv.nl

06-15855370, mechelen.vanderaalst@uwv.nl

Auteurs

Erik Oosterveld

Mechelen van der Aalst

Disclaimer

Alles uit deze uitgave mag worden overgenomen, echter alleen met bronvermelding

UWV © 2015

